

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2014/3

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD OUDEREN DE ALGEMENE BELEIDSNOTA GELIJKE KANSSEN 6 NOV 2013

Doc. 53 3096|011

SITUERING VAN HET ADVIES

Elke vorm van discriminatie, ook op basis van leeftijd, moet weggewerkt worden zoals bepaald door de antidiscriminatiewet.

De Federale Adviesraad voor Ouderen constateert dat er onvoldoende beleidsinspanningen geleverd worden in de strijd tegen leeftijdsdiscriminatie ('ageism') en het afdwingen van de bestaande wetgeving. Een beleidswerking rond gelijke kansen moet uitgaan van het gegeven dat burgers in de loop van hun leven kunnen geconfronteerd worden met achterstellingsmechanismen die hun volwaardige en gelijkwaardige participatie aan het maatschappelijke leven in de weg staan. Het is aan het beleid om deze mechanismen (drempels) te traceren, weg te werken of te compenseren en om te voorkomen dat er zich nieuwe achterstellingen ontwikkelen. Hierbij moet gewerkt worden op 3 niveaus: personen uit kansengroepen, de kansengroepen zelf en de samenleving in haar geheel (burgergericht).

De Adviesraad stelt ook vast dat het aanpakken van leeftijdsdiscriminatie vrij complex en ambivalent is. Veel mensen lijken dit type van discriminatie minder erg te vinden dan andere vormen van discriminatie. Ook in de rechtspraak is een consequente bestraffing van leeftijdsdiscriminatie minder terug te vinden dan andere vormen van discriminatie. De ouderen zelf zijn onvoldoende vertrouwd met hun rechten en de bestaande meldpunten hiervoor. Toch worden ze regelmatig geconfronteerd met het weigeren van producten of met een opgeklopte prijsvorming. Banken en verzekeringsmaatschappijen rechtvaardigen dit "op een objectieve en redelijke manier". Verstrenging van de wettelijk ingebouwde soepelheid moet hier overwogen worden.

De Adviesraad stelt zich de vraag in hoeverre bij het uitvoeringsbesluit inzake positieve acties, waarop nu al sedert 2007 gewacht wordt, zal gefocust worden op de discriminatiegrond leeftijd

ADVIES

- **Belangrijkste topics**

- Algemene toegankelijkheid

De publieke ruimte moet voor iedereen en integraal toegankelijk worden. Dit betekent dat alle voorzieningen voor wonen, werken en leven effectief bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar moeten worden voor iedereen. Voor ouderen is algemene toegankelijkheid belangrijk om individuele zorgvragen te vermijden of uit te stellen. Er mag niet enkel aandacht besteed worden aan fysieke beperkingen, maar eveneens aan visuele, auditieve en cognitieve beperkingen. Het verhogen van de dementievriendelijkheid van de openbare ruimte is een goed voorbeeld van dit laatste aspect.

Ook overheidsinformatie moet toegankelijk en betrouwbaar zijn voor alle burgers. Mondelinge, schriftelijke, audiovisuele of digitale publieke informatie moet verstaanbaar zijn voor iedereen.

Het internet moet integraal en voor iedereen toegankelijk worden. De doelstelling moet zijn dat alle overheidssites het AnySurfer-label halen, dat garant staat voor webtoegankelijkheid. De

overheid moet ook de private sector stimuleren om het Anysurfer-label ingang te doen vinden. Het mag evenwel geen alibi zijn om de klassieke communicatiemiddelen terzijde te schuiven.

- Toegang tot goederen, diensten en faciliteiten

Ons land moet een voortrekkersrol spelen bij het verzekeren van de universele toegang tot goederen, bij prioriteit op het vlak van private verzekeringen. Ze moet een transparant en gefundeerd regelgevend kader creëren met doeltreffend toezicht. Het gebruik van leeftijdsgrenzen in verzekeringen kan enkel wanneer deze redelijk en objectief zijn.

- De wetgeving op hospitalisatieverzekeringen moet expliciet een motivatieverplichting opnemen, vooral voor premieverhogingen in functie van leeftijd. Ook de gebruikte gegevens om de risico's en premies te berekenen moeten transparant, openbaar, recent, objectief en onafhankelijk zijn;

- Leeftijdsneutrale autoverzekeringen dienen gewaarborgd te worden. Hogere leeftijd mag op zich geen argument zijn om een verzekering op te zeggen of te weigeren. De criteria om al dan niet een voertuig te mogen besturen, moeten voor alle leeftijden dezelfde zijn. Instanties die toch een onderscheid maken, moeten kunnen bewijzen dat de betrokkenen niet langer bekwaam zijn om een voertuig te besturen. Dit onderzoek dient te gebeuren door een onafhankelijke instantie.

- Arbeid en tewerkstelling

Uit de diversiteitsbarometer van het CGKR van 2012 blijkt dat in België slechts 37,8% van de 55-plussers werkte. Het Europese gemiddelde bedroeg 46,3%. Volgens de Lissabondoelstellingen moet zelfs de helft van de 55-plussers aan het werk zijn. België zit daar ver onder! Positieve acties zijn hier aangewezen.

- Handicap

Zowel bij de overheid als in de bredere maatschappij vertrekt de beeldvorming rond handicap nog teveel vanuit een medisch model, dat handicap benadert vanuit een tekort-denken. Dit belemmert gelijke en volwaardige rechten voor personen met een handicap. Er moet sterker ingezet worden op de omschakeling naar het sociaal en cultureel model dat het VN-Verdrag voorschrijft. Een strikt toezicht op de toepassing van de VN-Conventie van de Rechten van Personen met een handicap is noodzakelijk.

- (Huishoudelijk) geweld tegen ouderen

In de strijd tegen geweld op vrouwen spitst de Algemene beleidsnota 'Gelijke kansen' zich sterk toe op gedwongen huwelijken en prostitutie (1.3. De strijd tegen geweld op vrouwen). De Federale Adviesraad voor Ouderen vraagt uitdrukkelijk meer aandacht voor huishoudelijk geweld tegen ouderen en oudere vrouwen in het bijzonder. Vooral ouderen die zorgen nodig hebben, verdienen extra aandacht om alle mogelijke vormen van mishandeling te voorkomen en op te sporen.

- Seksuele geaardheid

Er is weinig zicht op de leef-, woon- en zorgomstandigheden van holebi's ouder dan 60 jaar. Holebi-ouderen groeien vaak op in een tijd waarin homoseksualiteit amper bespreekbaar was. Zij kampen dikwijls met eenzaamheid, mobiliteitsproblemen en sociaal isolement. De onwetendheid en onverdraagzaamheid van leeftijdsgenoten is daardoor vaak groot. De overheid dient bijzondere aandacht te hebben voor deze vaak onzichtbare groep in onze maatschappij.

- **Beleidsinstrumenten tegen leeftijdsdiscriminatie**

- Het nieuw op te richten Interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme moet snel operationeel worden. Elke burger van dit land moet zich tot één instantie kunnen wenden als slachtoffer van discriminatie op basis van één van de door wetten en decreten beschermde criteria. De inkanteling van de lokale meldpunten kan daartoe bijdragen. Ook het overkoepelend Nationaal Instituut voor de Rechten van de Mens, waar het Interfederaal centrum ingebed wordt, moet spoedig opgericht worden.

- In de beleidsnota 'Gelijke kansen' is er sprake van '*gender mainstreaming*' (punt I1 blz 3). Deze geïntegreerde impactanalyse voor genomen regeringsbeslissingen dient ook rekening te houden met generatie-effecten. Zo heeft de individualisering van de pensioenrechten een ander impact op jonge werknemers, dan op oudere werknemers (vooral vrouwen).
- Ons land moet een voortrekkersrol spelen bij het verzekeren van de universele toegang tot goederen, diensten en faciliteiten vanuit Europees perspectief. In EU-verband houdt dit o.m. in dat :
  - de toegankelijkheid in alle domeinen voor een onafhankelijk en zelfstandig leven met een verbeterde levenskwaliteit voor eenieder moet bevorderd worden door een sterke en ambitieuze Europese toegankelijkheidsverordening;
  - toegankelijkheid een voorwaarde moet worden voor alle EU-fondsen die de infrastructuurontwikkeling ondersteunen;
  - het aanwenden van het European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (Europese Innovatievenootschap voor Verzorgde Steden en Gemeenschappen) om stedelijke ruimten aan te passen aan de noden van de verouderende bevolking.
- De bescherming van de mensenrechten van oudere personen moet een aandachtspunt zijn voor alle beleidsverantwoordelijken en de Europarlementsleden in het bijzonder. Dit kan o.m. in het kader van de open VN-Werkgroep en door aan te sturen op de oprichting van een EU-dialoggroep met alle betrokkenen voor het bespreken van de rechten van de oudere personen.
- In ons land moeten de regeringen werk maken van de Aanbeveling CM/Rec(2014)2 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa aan de lidstaten inzake de bevordering van de Mensenrechten van Oudere Personen, aangenomen door het Comité van Ministers op 19 februari 2014.

Goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van de Raad van 29 april 2014.

**De voorzitter,
Willy PEIRENS**

**De Ondervoorzitter,
Luc JANSEN**